

HOÀN THIỆN QUY ĐỊNH VỀ NGUYÊN TẮC XÉT XỬ CÔNG BẰNG TRONG TỔ TỤNG HÌNH SỰ VIỆT NAM

LÊ XUÂN LỤC*

Tóm tắt: Xét xử công bằng là một giá trị, nguyên tắc và một quyền quan trọng trong tố tụng hình sự. Việc thực hiện nguyên tắc xét xử công bằng góp phần bảo đảm tính khách quan, chính xác, công bằng, công minh của quá trình giải quyết vụ án hình sự đồng thời là yêu cầu bảo đảm quyền con người trong tố tụng hình sự. Pháp luật Việt Nam đã bước đầu ghi nhận nguyên tắc này tại Điều 25 Bộ luật Tố tụng hình sự năm 2015. Tuy nhiên, trên thực tế, vẫn còn nhiều nội dung quan trọng của xét xử công bằng chưa được thể hiện và hoàn thiện. Bài viết phân tích một số vấn đề chung, từ đó đưa ra các kiến nghị nhằm hoàn thiện quy định về nguyên tắc xét xử công bằng trong tố tụng hình sự.

Từ khóa: Xét xử công bằng; nguyên tắc; tố tụng hình sự; nguyên tắc công bằng

Ngày nhận bài: 19/4/2025; Biên tập xong: 05/5/2025; Duyệt đăng: 23/5/2025

IMPROVING THE REGULATIONS ON THE PRINCIPLE OF FAIR TRIAL IN VIETNAM'S CRIMINAL PROCEDURES

Abstract: Fair trial is an important value, principle and right in criminal proceedings. The implementation of fair trial principle contributes to ensuring the objectivity, accuracy, fairness and impartiality of the process of resolving criminal cases and is also a requirement to ensure human rights in criminal proceedings. Vietnamese law has initially recognized this principle in Article 25 of the 2015 Criminal Procedure Code. However, in reality, there are still many important contents of fair trial that have not been expressed or perfected. The article analyzes some common issues and then makes recommendations to improve the regulations on the principle of fair trial in criminal proceedings.

Keywords: Fair trial; principle; criminal procedure; principle of justice

Received: Apr 19th, 2025; **Editing completed:** May 05th, 2025; **Accepted for publication:** May 23rd, 2025

Đặt vấn đề

Điều 31 Hiến pháp năm 2013 quy định “Người bị buộc tội phải được Tòa án xét xử kịp thời trong thời hạn luật định, công bằng, công khai. Trường hợp xét xử kín theo quy định của luật thì việc tuyên án phải được công khai”. Thể chế hóa các quy định của Hiến pháp về xét xử công bằng, Bộ luật Tố tụng hình sự (BLTTHS) năm 2015 có những sửa đổi, bổ sung và quy định rõ hơn về nội dung của nguyên tắc xét xử công bằng, từ đó nhằm đảm bảo tốt hơn nguyên tắc xét xử công bằng trong tố tụng hình sự (TTHS). Điều 25 BLTTHS năm 2015 quy định về nguyên tắc Tòa án xét xử kịp thời, công bằng, công khai, trong đó, xác định Tòa án xét xử kịp thời trong thời hạn luật định, bảo đảm công bằng. Bài viết phân tích khái niệm về nguyên tắc xét xử công bằng và nội dung của nguyên tắc này trong TTHS Việt Nam, từ đó đề xuất các kiến nghị nhằm hoàn thiện BLTTHS về nguyên tắc xét xử công bằng.

1. Một số vấn đề chung về nguyên tắc xét xử công bằng trong tố tụng hình sự

1.1. Khái niệm nguyên tắc xét xử công bằng trong tố tụng hình sự

Công bằng xã hội và công bằng trong hệ thống pháp luật là ước vọng từ xa xưa và mong mỏi lớn nhất của loài người¹. Công bằng cần phải có ở trong mọi lĩnh vực của hoạt động xã hội, đặc biệt là trong pháp luật.

Vì vậy, nguyên tắc công bằng trong TTHS được quan tâm trong bất kỳ hệ thống pháp luật nào trên thế giới hiện nay. Tuy nhiên, khi xác định khái niệm nguyên tắc xét xử công bằng cần phải tìm hiểu các khái niệm có tính liên

*Email: Xuanluchlu@gmail.com

Thạc sĩ, Khoa Pháp luật hình sự và Kiểm sát hình sự, Trường Đại học Kiểm sát

1 Ngô Thị Mỹ Dung, “Khái niệm công bằng trong triết học pháp quyền Arthur Kaufmann”, *Tạp chí Khoa học Xã hội - Viện KHXH vùng Nam bộ*, số 05/2014, tr. 03-08.